

חקירה מיוחדת על הנעשה במושבי הדרום הפרוע - ועד הכפר משחק בכספי הסוכנות ומחפה על עיסקות החכרת קרקע מבוקפקות

כפר של שווננים

של בקשת ההקצבה שהוגשה לסוכנות הייחודית.

נוח ליברמן עצמו לא זכר את המיקרה המוזר ואת הסיבות לאי-חלוקתו של הכסף כפי שהיה צריך להיעשות בזמנו. בארץ בות רבה אולם בפסקנות דחה את כל ניסיונותיו של כתב העולם הזה לקיים שיחה משותפת, כשמי פעם - כעשרה הימים האחרונים - העלה תירוצים שונים לאי-קיום הפגישה.

קרחון

של עיסקות

ב פרשה אחרת, בהיקף כספי עצום, מתחיל להיראות קצה הקרחון של סוג העסקים הפרוח בכפרי הדרום הפרוע. הי פרשה החלה בשנת 1972, שנה אשר בה, באורח מוזר, החלו רישומי הפרוטוקולים ושל כפר הרי"ף להיות מקוטעים, חסרי פרטים חיוניים, ללא נקיבת שמות ותוך השמטת סכומים כספיים.

באותה שנה התקבל לכפר כחבר אחד מגיבורי הפרשה, רחמים לוי, שהיה עד לאותה שנה פועל הקלאי בכפר. אך אחרי שהפך חבר החלו תושבי הכפר מבחינים שלוי מעבד שטחים נרחבים בשדות הכפר, הרבה מעבר לשטח הקרקע שהוקצב עבורו. היום, יש שמעריכים את היקף עסקיו במיליונים. הדרך אל העושר היתה קלה למדי, מה גם שהאיש הגכון שאפשר היה להיעזר בו אומנם נמצא.

האיש הנכון הזה היה יוסף שוורץ, פקיד בכיר בחברת הספקה שהיא חברה ציבורית, ובתוקף תפקידו הוא אחראי על המחשבים באיור רחובות ואשדוד. בין השאר הוא איש הקשר של חברי כפר הרי"ף והברית הספקה בכל תנועה לאיש ראוי לחברים ולאספקת חומרים וציוד חק' לאי.

עדות ראשונה לתרגילים הפיננסיים של שוורץ מצויה בפרוטוקול הכפר מתאריך ה-19 בפברואר 1972. ועד הכפר קיבל את הצעתו של יוסף שוורץ לקנות שיטחי תבואה בכפר. נוסף לעובדה שהשטחים ניתנו לשוורץ במחירי מתנה ופרוטוקול הכפר אינו מראה על הצעות נגדיות, קשורה העיסקה בשני היבטים נוספים.

החכרת אדמות לגורם חיצוני אינה מותרת בכפר הרי"ף, ישאמין בכך את החלטות ועדת הקרקעות העליונה כפי שמפיע ברישומי הפרוטוקול של הוועד משנת 1969. עובדה תמונה נוספת נעוצה בכך שרחמים לוי ביצע, בתיווך קבלן של הי כפר, טיוב היטון של חלק מאותן האדמות, שמאוחר יותר בווצעה בהן עיסקה מפולפלת. במשך הזמן התברר שרחמים לוי היה שותפו המלא של יוסף שוורץ - יחד עם אחרים - באותן עיסקות.

עיסקות מסוג זה בוצעו בכפר בהצלחה במשך ארבע שנים לפחות, תוך הסתרתן מידעת תושבי הכפר. ואכן היה מה להסתיר, שכן המצב שנוצר הזמין כל גילוי אפשרי של שחיתות: איש חברה ציבורית מנצל, בניגוד לסל תקנה וחוק, את תפקידו הציבורי כדי לחכור אדמה בכפר ולצבור רווחים צדדיים כאשר באותה עת הוא איש ששולט על מערכת המי, מוץ, האשראי וחומרי החקלאות של עושי דברו ושותפיו בתוך הכפר. העיסקות נעשו, כמובן, בידיעתם ובהסכמתם המלאה של אנשי ועד הכפר, ושל נוח ליברמן, שהוא ידידם של רחמים לוי ויוסף שוורץ. "כאשר התגלה לנו מה מתרחש בכפר", טען אחד המושבניקים, "הבנו שחיינו בי משך שנים בתוך כפר של שוטים. אבל הפעם נילחם עד הסוף, ונטהר את האווירה. מה שמפתיע במיוחד, הוא תגובתו של יוסף שוורץ בעניין זה. הפקיד הוויזי מיתמם, כאילו אך טבעי היה שיעטוק באופן צדדי בהחכרת אדמות בי

הבכיר של חברת הסיפקה, יוסף שוורץ, ש' אחראי למתן אשראי וציוד חקלאי בכפר הרי"ף, וביצע בכפר עיסקות חכירה גדולות.

הפקיד

רחמים לוי, שהיה פועל חקלאי והפך לאיש עסקים, בשותפות מפוקפקת עם נותן האשראי שלו, יוסף שוורץ, פקיד בחברת הספקה.

יהודה רוזן, מנהל חברת הספקה, טוען כי אסור לעובדיו לבצע עסקות עם הכפרים שבהם הם מטפלים במיטרת תפקידם. רוזן טוען כי לא ידע ששוורץ מבצע עיסקות כאלה, שלדבריו אינן חוקיות בשום מיקרה בגלל איסור החכרת האדמות. רוזן טוען כי אם יתברר לו ששוורץ אכן חקר אדמות, יפנה למישורה.

המנהל

מ ה שהיה - היה. אני לא רוצה להבר יותר על מה שקורה בכפר הרי"ף. אני כבר לא עובד שם, ואין לי קשר לבעיות ולמה שמתרחש בכפר. הדחבר, איזק זכריה - ושהיה מוכיר בי שבוודו, במהלך לפני הודשים אחדים, זמן קצר לפני שהגיע לגיל הפנסיה - ביכר לשכוח את מה שראו עיניו בכפר. כפר הרי"ף שוכן ליד צומת מסמיה מדרום לגדרה בתחום המועצה האזורית יואב, הוא נחשב כאגודה שיתופית להתיישבות חקלאית, במיסגרת האיחוד החק' לאי הקשור למיפלה הליברלית העצמאית. הכפר נהנה מתמיכה כלכלית של הסוכנות היהודית ומתקציבים ממשלתיים, בצורת אשראי או חומרים וציוד חקלאי, שתלקט מוזרמים לכפר דרך חברת הספקה, שהיא הזרוע הכלכלית של האיחוד החקלאי.

בראש ועד הכפר עמד במשך 15 השנים האחרונות נוח ליברמן (45). ליברמן הוא האיש החזק במושבו, הוא שולט בענייני הכפר ובכספיו ביד רמה, כשמרבית המושבניקים חוששים אפילו לבקר את מעושו. ליברמן משמש גם כסגן יו"ר המועצה המקומית יואב, ותחום עסקיו רחב ביותר. אופן ניהול ענייני הכפר על דיו העליוני חבורת המקורבים אליו, הכוללת את ושימעון צימחמן, אבא נרוצקי ורחמים לוי, יכולים לשמש כר נרחב למחקרים מסוגים שונים.

הפקות

בכספי הסוכנות

ס פירוכו של איזק זכריה לשוחח על המתרחש בכפר הרי"ף סיבות טובות. בתקופה שבה שימש כמוכר הי כפר, שהוא יישוב המייצג את המתרחש בדרום הפרוע, אירעו מיספר מאורעות תמוהים בכפר השליו. חלק מפעילותם ה' נמצת של הבוסים של הכפר נעשה על חשבונם הישיר של חברים בכפר. תוך שימוש בכספי הסוכנות היהודית שהיא הפרה החולבת של מושבים מסוגו של כפר הרי"ף.

בשנת 1973, לאחר אישור ועד הכפר, הוגשה על ידו לסוכנות, רשימה של חברי מושב הזכאים להלוואה בתנאים מיוחדים ונוחים. הרשימות השמייות כללו 16 חברי מושב, והכספים אכן הגיעו במהירות לידו ועד הכפר. בצורת שני צ'קים בסך כולל של 47 אלף לירות, ואת חלוקת הכספים בחר הוועד לבצע דווקא בתקופת מיל-תמת יום הכיפורים, כאשר מרבית צעירי המושב נעדרו ממנו.

מסתבר שלא כל חברי המושב שהכספים יועדו להם, אומנם קיבלו את כספם באר תה הזדמנות. כך למשל לאיון זובר, שהיה אמור לקבל סכום של 5000 לירות מאותה תקצבה של הסוכנות. הוא לא ידע כלל שהכסף כבר הגיע, ואף לא זכה לראותו בזמן החלוקה. גם הירש (צבי) פילהבר, שהיה אמור לקבל 1500 לירות, לא זכה לראות את כספו. רק לפני שבועות אחדים, כאשר גילה פילהבר כי כספו נעלם, עורר מהומה במוכירות הכפר וזכה לקבל את הכסף שנעלם באופן טה מיסתורי למשך ארבע שנים תמימות.

מלבד העובדה שכל הכספים שהגיעו בי אותה הזדמנות מהסוכנות הוחזקו בידי הי וועד - מבלי שנודע על כך לחברים - במשך חודשים אחדים, קרה דבר מוזר נוסף. ברישום הפנימי של ועד הכפר, שהיה מסתור, התגלה כי תלושה מוזמקו רבים לאנשי הוועד - פרדי סטוקלרו, מנדל קצביץ' ויוסף צימחמן - זכו לקבל סכומים נכבדים מכספי הסוכנות למרות שלא היו כלולים באותה רשימה שמית

על שם הרב יצחק אלפסי מפרש הגמרא.